

מפלגות

מאוכזבים לויצמן

הברייכונסט ישבו דרוכים. מדוכן-הנור אמים ירד דויד בן-גוריון שפוף, כשמיני המחלה ניכרים בו. הוא מיהר לעזוב את האולם, בלי לשמוע את החיכוך על המדרגות של אותה הצגה קודם לכן. אחרי עליה גבר אלגנטי בעל משקפיים. כולם התכוננו להתקפה רטורית חריפה נגד הממשלה. כי מתוך נסיונם בעבר ידעו המ"כ שמנחם בגין אינו נוהג לדבר בלשון מתונה בבקרו את מעשי קודמו על הדוכן. אולם ההפתעה הייתה גדולה. הוא התחיל נאדמו באוקטבה נמוכה. אהבי השטרוריות, שקחו כי בגין יתלהש בהמשך נאדמו. ה"אכזבו. הוא התקף בשקט, ורק רק פצצה אחת. כשנוכר בהצעות המפלגות. לפני הב"חירות, לבטל את המימשל הצבאי.

יחס חדש למפא"י. לא כולם התפלאו שבגין דיבר בקול נמוך, אף שקולו הבריא כבר מאז צרידותו המפורסמת לפני הבחירות. כי מאז השלישי בנובמבר מתכנס מרכז חרות יותר מכל מרכז מפלגה אחרת, מנסה לנתח את סיבות הכשלון היחסי.

אחת מן המסקנות הברורות של המפלגה: הציבור פחד מהופעותיו ההמוניות של בגין, שהגיעו לשיא במסע רעשני בליווי 12 אופ"נזעים בשכונת-התקווה, חשש כי חרות עלולה באמת להגיע לשלטון, בחר במפא"י. הגאום האחרון של בגין בכנסת היה פרי דיונים אלה, בהם התגלה כי רבים מח"כי חרות, ובראשם יעקב מרדור ובנימין אביניאל, מגלים יחס מתון למפא"י. שבוע לפני נאדמו של בגין נפגשו ראשי חרות במצודת זאב בתל-אביב, דנו על פעולת סיעתם ב"כנסת הרביעית. כמעט בנוסח מפא"י דיברו המתונים על גישה קונסטרוקטיבית חדשה, שינוי היחס למפלגת השלטון.

הברדל קמץ. כנראה שנסיונו של פנחס לבון להפריד בין בגין וחרות היה די הג"יוני, סיכם אחד הח"כים.

בגין עצמו לא פצה את פיו בישיבה. בכל זאת סיכם אותה. כמעט בפעם הראשונה גילה לידידיו נוסח של נאום, אותו עמד לשאת. "אם אתם רוצים" קבע מנהיג חרות, "אני יכול לנאום כמו וייצמן".

השאלה הייתה אם הורדת טון הדיבור אינה נושאת בחובה הורדה כללית של מתח המאבק הפוליטי. מבקרי הקו החדש יכלו לטעון שאם ימשך תהליך זה, שוב לא יהיה הבדל בין חרות והצ"כ המוכים, וכי ההבדל בין "אופוזיציה אחראית" לבין הסכמה אילמת עם השלטון קטן מאד.

שר במקום

הטלפוניסטיות בסוכנות היהודית ובמרכז מפא"י היו עסוקות למעלה מראשן באחד הבקרים הנאים של השבוע שעבר. הן קישרו בלי הרף את זלמן שור ומשה שרת, בדחיפות, עם משרד ראש-הממשלה, ביתו של דויד בן-גוריון ומכון וייצמן.

לשני העסקנים הוותיקים של מפא"י הייתה סיבה טובה לטלפן בדחיפות. באותו יום הופיעה בהארץ ידיעה מפתיעה, גילתה כי אבא אבן יטפל בענייני יהדות העולם.

לא יכלה להיות ידיעה מרטישה יותר עבור העסקנים החתקים. אילו בוצעה התוכנית, היה השר-בליתיק האלגנטי תופס את מקומה של הסוכנות היהודית.

בדרכי בן-גוריון. נגד הפרסום הבלתי-צפוי נוצרה קואליציה רחבה. ח"כ הפרוג'רטיבים רצה קול שלח מתב הרף אל בן-גוריון, רצה לדעת אם התוכנית תוגשם. קול הקרח איים כי הפרוג'רטיבים ישקלו מחדש את יחסם לממשלה, בהתאם לתשובה. גם חרות לא התלהבה מן ההצעה. ח"כ חרות משוין וייצמן הכין שאילתה.

ההתנגדות למסור לאבן תפקידו של מקשר בין ישראל ויהדות-העולם לא הפריעה לשר המיועד להמשיך את תוכניותיו. הוא הכין לו משרד מיוחד של שר בליתיק, התכונן למסור את תפקיד ראש הלישכה לדובר מפא"י השחום משה גלבוץ, שכבר רמו על כוונתו לעזוב את תפקידו במפלגה.

אולם אבן לא יכול היה להתחמק משאלות יריבו, שלא ידעו אם כוונת בניג' למסור לו את התפקיד, או שהוא עצמו הדליף את הידיעה, לבחינת דעת-הקהל.

אבן הממושקף, שעדיין עסק השבוע ב"ענייני מכון וייצמן, שהוא מכהן כנשיאו, נאלץ להכחיש את הידיעה. לא הוא מסרה. בכך חיכה אבן את ראש-הממשלה, הנוהג להדליף ידיעות, אחר כך מכחיש אותן. ל"מעלה מעשרה אנשים ידעו השבוע את הי"עובדה שאבן הדליף את הידיעה במו פ"ו אליהו סלפטר, כתבו המדיני של הארץ.

כל הארץ קיבלה בשאחה את פני "תנין"

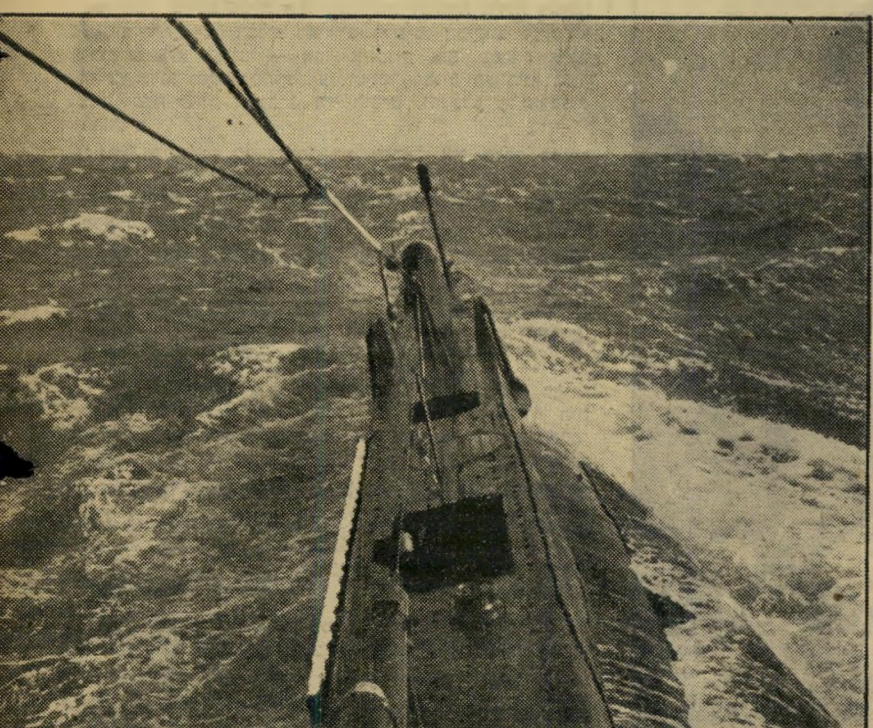
מטוסים טירטרו בשמיים. בתוף פרצו מחיאות כפיים טורפות. מאות הנוכחים במלך חיפה, ומאות האלפים שעקבו אחרי המאורע מעל דפי העתונות או ליד מקלטי הרדיו, הרגישו: זהו רגע גדול למדינת ישראל.

לתוך נמל חיפה נכנס באיטיות דגה-פלדה הקטן שגרם לתרועה לאומית זו. אנתי-חיל-הים תיג, הצוללת הראשונה של צה"ל, הצטרפה למשפחת כלי-הנשק הישראליים. הרב הצבאי הקדיש לה תפילה מיוחדת. לפחות אב אחד קרא על שמה את בנו, שנולד באותו יום. היתה זו שמחה ספונטאנית. מקורה היה פשוט ומובן. היא לא נבעה מניתוח קר ומעמיק של בעיות איסטרטגיות מסועפות. האומה העברית — המצטיינת בתודעה צבאית חזקה מכל אומה בעולם המערבי — שמחה פשוט מפני שנוסף למדינה סוג חדש של כלי-נשק, אופיו הרומנטי של כלי זה הוסיף להרגשת הסיפוק. גם אנשים הרחוקים מענייני צבא ידעו כי תיפעול צוללת הוא תפקיד קשה במיוחד, המחייב כושר טכני גבוה. 54 צעירים ישראליים, שגילם הממוצע הוא 23, התגברו על תפקיד זה תוך כמה חודשים. היה זה אישור מזהיר לכך כי הגורם המכריע של המלחמה המודרנית — הכושר הטכני של הפרט — עדיין נתון לישראל יתרון גדול על מדינות ערב.

ההשוואה עם הערבים היתה טבעית. מזה שנים הגיעו לארץ ידיעות מדאיגות על גידולו האיטי אך המתמיד של צי-צוללות מצרי, המופעל בהדרכת מומחים סובייטיים. בואה של תנין לחיפה נראה כתשובה הולמת לאיום זה. לגבי האיש הפשוט, נסתם הפער בשטח היחיד בו היתה עד כה מצרים שליטה בלעדית.

עצם השמחה ההמונית על בואה של הצוללת, הצביע על יתרון אחד הסמוך ברכישתה: ההשפעה הפסיכולוגית כלפי פנים. כי בישראל, בה תופס הצבא מקום כה מרכזי בחיים הלאומיים, אי-אפשר לדון על שום בעיה צבאית מתוך שיקולים צבאיים-מקצועיים גרידא. שיקולי המוראל חשובים אף הם.

אולם בתוגים האורחיים המצומצמים, המתעניינים בצד המקצועי של המערך הצבאי הישראלי, לא נסתים הויכוח על תנין במהירות כה רבה. שם נפתח ויכוח נוקב ורציני מסביב לשאלה: מה ערכה של צוללת במציאות הצבאית המיוחדת של ישראל? אילו תפקידים

בביסקאיה — "תנין" מתכוננת לצלילה

היא יכולה למלא — ואילו לא? מה החשיבות היחסית בין סוגי-הנשק השונים, ואיפה צריך להיות ריכוז-המאמץ של הרכש הצבאי? ככל שהלך הויכוח והתפתח, כן התברר כי אין כל אפשרות להגיע לתשובה פסקנית. כי עדיין מטעים בישראל האנשים, הבקיאים במעלות ובמגרעות האופייניות לצוללת.

★ ★ ★

הטביעה הראשונה

כבר בשנת 1880 תיכנן קצין ימי בריטי בשם ויליאם בורן מעין צוללת. הוא חשב על סירת-עץ הסגורה מכל הצדדים והמכוסה מבחוץ בעורות, שאפשר יהיה להצלילה ולחתור בה במשטים מתחת לפני המים. מלאכת הצלילה היתה צריכה להיעשות על-ידי צימצום באמצעות קיפול הרפנות פנימה.

בורן לא הפח את צוללתו. אך כעבור 40 שנה עשה זאת מגנוס פגליוס. לרוץ מולו, שכח לקחת בחשבון את הבוץ התת-ימי. בשעת הניסוי נקברה הצוללת שלו בתחתית הנהר. אך כבר כעבור עשרים שנים נוספות הפליג המלך הבריטי גיימס הראשון בצוללת טובה יותר, מעשי ידי קורנליוס ואן-דר-דיבל, כחמשה מטר מתחת לפני הסמוה.

למרות זאת לא עוררה הצוללת תשומת-לב רצינית. רק משוגעים-לדבר החלו משכללים דגמים חדשים. לפני מאתיים שנה כבר היו רשומים מאות פטנטים. אחד מהם צייד את הצוללת בשקיות-עור, שעם התמלאותן היא היתה צוללת, ועם הרקתן היתה צפה ועולה על פני המים. היה זה שימוש ראשון בעקרונן מיכלי-הכווץ, על-יפי בוגיה הצוללת החדישה. במלחמת-השיתרוור האמריקאית כמעט הצליחה צוללת בשם "צב" להטביע אונית-מלחמה בריטית. הצוללת, שהמדחף שלה הופעל ביד, התקרבה לאונייה מתחת לפני המים. אך הצוללת היחיד שבה לא הצליח לקרוח חור בדפנות האוניה, לחבר אליה מוקש פרימיטיבי. היום הגדול של הצוללת הגיע ב-1864, בימי מלחמת-האזרחים האמריקאית. צוללת בת ששה צוללנים מצבא-הטביעה קורבטה צפונית, שהטילה מצור על נמל צירלסטון. ההטבעה בוצעה באמצעות טורפדו קשור מתוך לגוף הצוללת, אשר התנגשה בקורבטה. כל אלה היו נסיונות-ילדות. כי הצוללת האמיתית נולדה רק כאשר נפתרו שתי בעיות-יסוד: הנהיגה יעילה וראיית האויב. מכונות הקיסור, החשמל והדיזל פתרו את הבעיה הראשונה, הפריסקופ את השנייה.

בראשית המאה החלו כמה מדינות לפתח צוללת מודרנית. לפחות מדינה אחת תלתה בנושק זה תקחת גדולות. היתה זאת גרמניה. היא ראתה בצוללת נשק-הכרעה, וכשרצה מלחמת-העולם הראשונה היתה מוכנה להעמיד תחתן זו מבחן.

★ ★ ★

תכופה בשתי מלחמות

השבון הגרמני היה פשוט. האויב העיקרי שלה היה בריטניה. האיים הבריטיים היו זקוקים לייבוא עצום כדי להתקיים, וגם לייצוא עצום כדי לפרנס את עצמם.

Advertisement for Stock Concord Cordon liqueur. It features a bottle of Stock Concord Cordon with a label showing a landscape and a glass of the drink. The text includes 'STOCK Concord Cordon קווקוד קורדיאל ליקר' and 'קווקוד קורדיאל קורדיאל ליקר'.

פרטום תנא

Advertisement for 'קצרות' (Katzrot) featuring a woman in a dress. The text includes 'פקידים! תלמידים! סטודנטים! חרשמו עוד חיום לקורם ל' קצרות עברית /או אנגלית (שני חודשים פעמיים בשבוע) ב.אולמן גרני- (GREGG) ומנהל: ת. ברקאט (קמשינסקי) תל-אביב, רחוב גורדון 5 ח צ ל ח ה מופפתח!

Advertisement for 'מסמר העונה' (Masmarm Ha'Ona) featuring a woman in a dress. The text includes 'מסמר העונה, מיקולינסקי באופנה' and 'בית האופנה לנעל מיקולינסקי בע"מ תל-אביב, רח' אלנבי 45'.